

JUSTYNA GODAWSKA

Użyteczność informacji środowiskowych dla inwestorów

Streszczenie

Celem głównym pracy jest identyfikacja finansowych i niefinansowych informacji środowiskowych ujawnianych przez spółki publiczne i określenie ich użyteczności dla inwestorów w podejmowaniu decyzji na rynku kapitałowym. W pracy sformułowano hipotezę główną, która zakłada, że użyteczność informacji środowiskowych zależy od ich rodzaju i psychologicznych uwarunkowań ich wykorzystania przez inwestorów.

Zagadnienia poruszane w monografii zostały podzielone na cztery rozdziały. W rozdziale pierwszym opisano powiązania między przedsiębiorstwem a środowiskiem naturalnym oraz omówiono teorie i badania empiryczne odnoszące się do zależności między wynikami działalności proekologicznej i sytuacją finansową przedsiębiorstw. Następnie przedstawiono przegląd zawartych w literaturze przedmiotu definicji informacji środowiskowych i zaproponowano autorską wersję takiej definicji oraz zaprezentowano klasyfikację informacji środowiskowych według różnych kryteriów. Dalsze rozważania poświęcono własnościom informacji środowiskowych pozwalającym uznać je za dobro publiczne. Scharakteryzowano upublicznianie informacji środowiskowych przez instytucje regulacyjne w zakresie ochrony środowiska jako jeden z instrumentów polityki ekologicznej państwa. W rozdziale pierwszym zawarto również omówienie problematyki informacji środowiskowych w rachunkowości jako systemie informacyjnym i dyscyplinie naukowej. W szczególności przedstawiono znaczenie informacji środowiskowych w kontekście pełnienia przez rachunkowość funkcji informacyjnej i społecznej oraz zidentyfikowano pytania badawcze dotyczące tych informacji w świetle normatywnych i pozytywnych teorii rachunkowości.

W rozdziale drugim scharakteryzowano sprawozdawczość środowiskową przedsiębiorstw. Na początku przedstawiono formy prezentowania informacji środowiskowych przez przedsiębiorstwa różnym interesariuszom. Omówiono rozwój raportowania środowiskowego pod względem ilościowym i jakościowym począwszy od lat 60. ubiegłego wieku do czasów współczesnych, wskazując główne czynniki tego rozwoju. Następnie zaprezentowano regulacje prawne i wytyczne normujące ujawnianie informacji środowiskowych przez przedsiębiorstwa. Opisano czynniki wpływające na dobrowolne ujawnianie informacji środowiskowych. Przedstawiono przegląd badań empirycznych

prowadzonych przez polskich i zagranicznych autorów, dotyczących zakresu i jakości sprawozdawczości środowiskowej przedsiębiorstw. W ostatniej części rozdziału zawarto rozważania na temat zapotrzebowania inwestorów na informacje środowiskowe ujawniane przez przedsiębiorstwa w kontekście rozwoju rynku inwestycji społecznie odpowiedzialnych oraz wzrostu wpływu kwestii ochrony środowiska na wartość rynkową spółek. Zaprezentowano strategie inwestycyjne stosowane przez inwestorów, którzy chcą uwzględniać kwestie środowiskowe w podejmowaniu decyzji na rynku kapitałowym.

Rozdział trzeci jest poświęcony problematyce użyteczności informacji pochodzących ze sprawozdawczości przedsiębiorstw w podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Zdefiniowano w nim pojęcie użyteczności informacji dla inwestorów, stanowiącej nadrzędną cechę jakościową informacji sprawozdawczych, i zwrócono uwagę na jej subiektywny charakter. Następnie omówiono zagadnienie przydatności informacji sprawozdawczych do wyceny papierów wartościowych w kontekście teorii efektywnego rynku, stanowiącej podstawę finansów neoklasycznych w obszarze badań dotyczących rynku kapitałowego. W dalszej części rozdziału przedstawiono psychologiczne uwarunkowania wykorzystywania informacji przez inwestorów w świetle finansów behawioralnych i rachunkowości behawioralnej. Szczególną uwagę poświęcono behawioralnej teorii decyzji. Rozdział kończy przegląd badań empirycznych (ekonometrycznych, ankietowych i eksperymentalnych) dotyczących użyteczności informacji środowiskowych dla inwestorów.

Rozdział czwarty dotyczy problematyki czynników psychologicznych wpływających na użyteczność informacji środowiskowych dla inwestorów. Na początku przedstawiono opracowaną teoretyczną koncepcję psychologicznych uwarunkowań przydatności tych informacji w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych. Omówiono proces decyzyjny ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia wykorzystania informacji w tym procesie. Zidentyfikowano specyficzne cechy informacji środowiskowych, które są istotne w aspekcie psychologicznym. Zaprezentowano autorski model czynników użyteczności informacji środowiskowych, oparty na behawioralnej teorii decyzji, który uwzględnia dwa czynniki wpływające na użyteczność informacji środowiskowych: rodzaj tych informacji i czynniki psychologiczne. Następnie przedstawiono wyniki badań własnych autorki: ankietowych i eksperymentalnych. Celem badań ankietowych było określenie skłonności poznawczych i motywacyjnych oraz wiedzy w zakresie rachunkowości finansowej wpływających na percepcję użyteczności informacji środowiskowych w procesie podejmowania decyzji przez inwestorów. Celem badań eksperymentalnych było określenie, czy cechy osobowości (neurotyczność, ekstrawersja, otwartość na doświadczenie, ugodowość i sumienność) wpływają na wykorzystanie informacji środowiskowych przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych.

JUSTYNA GODAWSKA

Usefulness of environmental information for investors

Summary

The main aim of the monograph is to identify financial and non-financial environmental information disclosed by public companies and determine its usefulness for investors in making decisions on the capital market. The main hypothesis is that the usefulness of environmental information depends on its type and psychological conditions for its use by investors.

The issues discussed in the monograph have been divided into four chapters. The first one describes the relationship between the enterprise and the natural environment, and discusses theories and empirical research relating to the relationship between the results of pro-ecological activities and the financial situation of enterprises. Then, an overview of the definitions of environmental information contained in the literature on the subject is presented, and the author's interpretation of this term is proposed. The classification of environmental information according to various criteria is also included. Further consideration is given to the properties of environmental information that allow it to be considered a public good. Publication of environmental information by regulatory institutions in the field of environmental protection is characterized as one of the instruments of the state's environmental policy. The first chapter also contains a discussion of environmental information in accounting as an information system and a scientific discipline. In particular, the significance of environmental information in the context of fulfilling the information and social function by accounting is discussed, and research questions concerning this information in the light of normative and positive accounting theories are identified.

The second chapter characterizes corporate environmental reporting. At the beginning, the forms of presenting environmental information by enterprises to various stakeholders are presented. The development of environmental reporting in terms of quantity and quality, from the 1960s to the present day, is discussed and the main factors of this development are indicated. Then, legal regulations and guidelines regarding the disclosure of environmental information by enterprises are presented. Factors influencing the voluntary disclosure of environmental information are described.

A review of empirical research conducted by Polish and foreign authors on the scope and quality of environmental reporting of enterprises is presented. The last part of the chapter discusses investor demand for environmental information disclosed by enterprises in the context of the development of the socially responsible investment market and the increasing impact of environmental protection on the market value of companies. The investment strategies used by investors who want to take into account environmental issues in making decisions on the capital market are presented.

The third chapter is devoted to the issue of the usefulness of information from corporate reporting in making investment decisions. It defines the concept of the usefulness of information for investors, which is the overriding qualitative feature of reporting information, and highlights its subjective nature. The issue of the usefulness of reporting information for the valuation of securities in the context of the efficient market theory, which is the basis of neoclassical finance in the area of capital market research, is discussed. The next part of the chapter presents the psychological determinants of the use of information by investors in the light of behavioral finance and behavioral accounting. Particular attention is paid to behavioral decision theory. The chapter ends with a review of econometric, survey and experimental research on the usefulness of environmental information for investors.

The fourth chapter deals with the issue of psychological factors influencing the usefulness of environmental information for investors. At the beginning, the developed theoretical concept of psychological determinants of usefulness of this information in the process of making investment decisions is presented. The decision-making process is discussed with particular emphasis on the importance of using information in this process. Specific features of environmental information that are psychologically relevant are identified. The chapter presents the author's model of environmental information usefulness factors, based on the behavioral decision theory, which takes into account two factors influencing the usefulness of environmental information: the type of this information and psychological factors. The results of the author's own research: survey and experimental research are presented. The aim of the survey was to determine the cognitive and motivational tendencies as well as knowledge in the field of financial accounting influencing the perception of the usefulness of environmental information in the decision-making process by investors. The aim of the experimental research was to determine whether personality traits (neuroticism, extraversion, openness to experience, agreeableness and conscientiousness) influence the use of environmental information when making investment decisions.